

Ministru kabinets

Latvijas finanšu sektora jaunumi

Nr. 2, 2018. gada 27. augusts

Finanšu ministres paziņojums

Latvija ir pierādījusi, ka, neskatoties uz grūtajiem laikiem, tai ir drosme un vēlme darīt lietas, kuras citiem varētu šķist neiespējamās, bet pēc tam tā kļūst par modeli, kuram citi vēlas līdzināties. Mūsu prioritāte ir godīgs, ilgtspējīgs un mūsdienīgs finanšu sektors, un mums ir plāns, kā to sasniegt.

Dana Reizniece – Ozola
Latvijas Republikas finanšu ministre

Šajā izdevumā:

- Risku samazināšana banku sektorā: ārvalstu noguldījumu aizplūšana ataino valdības apņemšanos pārtraukt augsta riska klientu apkalpošanu
- „Moneyval” ziņojums
- Latvijas Kontroles dienesta organizēts seminārs par cīņu pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju
- Kontrolēta bankas „ABLV Bank” likvidācija
- Apturēts PVN izkrāpēju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizētāju grupējums
- Latvija pievienojas augstākā līmeņa Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) izplatīšanas standartiem
- Latvijas Komerčbanku asociācija paplašina darbību un kļūst par Finanšu nozares asociāciju
- Saeima apstiprina Mārtiņu Kazāku darbam Latvijas Bankas padomē
- Finanšu ministrija ziņo par virtuālo valūtu attīstību
- Eiropas Parlamenta TAX3 komitejas misija Latvijā

Pārmaiņas finanšu sektorā

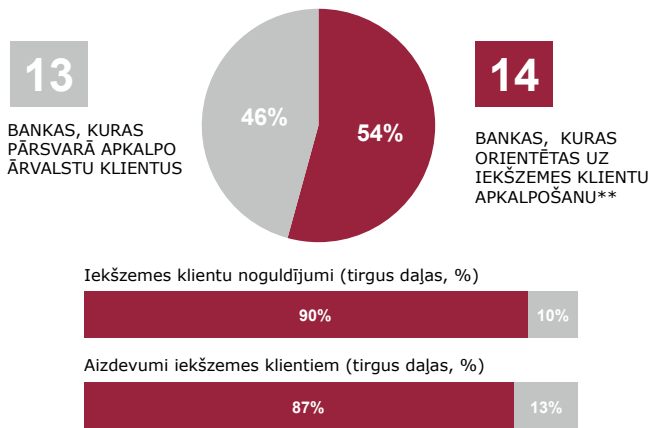
Risku samazināšana banku sektorā: ārvalstu noguldījumu aizplūšana ataino valdības apņemšanos pārtraukt augsta riska klientu apkalpošanu

Latvijas valdība turpina stiprināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILLTFN) tiesisko regulējumu un regulatīvos standartus.

FKTK ciešā sadarbībā ar citām iesaistītajām pusēm turpina īstenot vērienīgu reformu programmu, tostarp svarīgus pasākumus saistībā ar bankām, kuras apkalpo ārvalstu klientus. Līdz šim paveiktais:

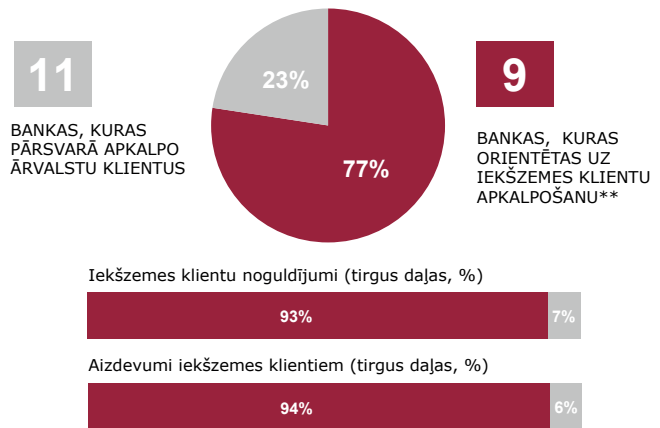
- kopš 2016. gada notikusi rūpīga banku klientu bāzes revīzija un atsacīšanās apkalpot augsta riska klientu segmentu;
- būtisks NVS valstu noguldījumu īpatsvara samazinājums. Lielākā daļa noguldījumu pašlaik ir no Latvijas un ES klientiem. 2018. gadā ārvalstu klientu noguldījumu īpatsvars ir samazinājies par 20%;
- kopš 2018. gada pārtraukta aizliegtu čaulas veidojumu apkalpošana.

Tirgus daļas banku sektora aktīvos, % (2015)

**Ieskaitot ārvalstu banku filiāles

Tirgus daļas banku sektora aktīvos, % (2018*)

*2018. gada jūnija beigās, izslēdzot ABLV ** Ieskaitot ārvalstu banku filiāles

Latvijas monetāro finanšu iestāžu rezultāti 2018. gada pirmajā pusgadā

Saskaņā ar Latvijas Bankas datiem no 2018. gada janvāra līdz jūnijam Latvijas monetārās finanšu iestādes, galvenokārt bankas, guva kopējo peļņu 132,1 miliona eiro apmērā jeb par 19,8% mazāk nekā 2017. gada pirmajā pusgadā. Šī gada jūnijā monetārās finanšu iestādes guva kopējo peļņu 0,9 miljonu eiro apmērā. Monetāro finanšu iestāžu aktīvu kopējā vērtība 30. jūnijā bija 23,256 miljardi eiro – samazinājums par 16% jeb 4,433 miljardiem eiro salīdzinājumā ar 2017. gada jūniju, kad monetāro finanšu iestāžu aktīvu kopējā vērtība bija 27,689 miljardi eiro. Sīkāka informācija pieejama [FKTK tīmekļa vietnē](#).

AML risku pārvaldība un darbības atbilstība

„Moneyval” ziņojums

23. augustā Eiropas Padomes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu un terorisma finansēšanas novērtēšanas ekspertu komiteja „Moneyval” publicēja savu piektās kārtas savstarpējā novērtējuma ziņojumu par Latviju, kurā sīki apskatīti Latvijā ieviestie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumi par pārskata periodu līdz 2017. gada novembrim.

Novērtējums un ieteikumi

Komiteja konstatēja to, ka Latvijas valdība ir efektīvi sadarbojusies ar saviem ārvalstu kolēģiem, daloties ar finanšu un juridiskajiem izlūkošanas datiem un sākot kopējas izmeklēšanas saistībā ar NILLTFN.

Komiteja arī konstatēja, ka Latvijas veiktie pasākumi saistībā ar juridiskām personām un juridiskiem veidojumiem un finanšu sankcijām par proliferāciju ir bijuši neatbilstoši.

„Moneyval” īpaši ieteica Latvijai turpināt uzlabot pasākumus, lai nodrošinātu to, ka iestādes ievāc būtisku informāciju par patiesā labuma guvējiem, īpašu uzmanību pievēršot SIA juridiskajai formai. Tā arī ieteica Latvijai izveidot mehānismu, kas liktu finanšu iestādēm un noteiktiem nefinanšu uzņēmumiem un profesijām aktīvi pārbaudīt un apstiprināt šo informāciju.

Ziņojumā rekomendēts uzlabot saziņu ar ziņojošajām iestādēm, lai uzlabotu iekšējās kontroles sistēmas, un piešķirt papildu līdzekļus uzraudzības iestādēm izpildes uzlabošanai.

„Moneyval” priekšsēdētājs Daniels Telesklafs, tiekoties ar Finanšu sektora attīstības padomes (FSAP) pārstāvjiem 23. augustā Rīgā, sacīja: „„Moneyval” vērtēšanas procedūras ir stingrākas nekā jebkad agrāk. Latvijas valdības un sektora galvenais uzdevums ir uzlabot NILLTFN sistēmas efektivitāti. Lai Latvija varētu turpināt attīstīties kā atzīts finanšu centrs, tai ir efektīvi jāpārvalda visi ar šo sektoru saistītie riski”.

Turpmākie pasākumi

Latvijas valdība atzinīgi novērtēja ziņojumu kā kvalitatīvu revīziju, kas palīdzēs virzīt un vadīt Latvijas finanšu sektora pārmaiņas un nodrošināt to, ka valdības plānotās pārmaiņas atbilst jaunākajiem NILLTFN standartiem.

Kopš „Moneyval” plenārsēdes šī gada jūlijā, kad tika izskatīts ziņojums par Latviju, atbildīgās Latvijas varas iestādes kopā ar Latvijas finanšu sektora pārstāvjiem sāka vērienīgu apspriešanās procesu, lai apstiprinātu detalizētu rīcības plānu NILLTFN pasākumu nepilnību novēršanai. Šis plāns tiks apstiprināts šī gada 11. septembrī FSAP sanāksmē, un tas papildinās pašreizējo valdības rīcības plānu.

Latvija iesniegs ziņojumu par sasniegto progresu līdz „Moneyval” otrajai plenārsēdei, kas plānota 2019. gada beigās. Pēc tam valdība iesniegs turpmākos progresu ziņojumus katru gadu līdz nākamajam „Moneyval” klātienē novērtējumam, kas ir plānots 2022. gadā. Tiklīdz Latvija varēs pierādīt „Moneyval” pietiekamu progresu, tā varēs lūgt pāriet no pastiprinātā uzraudzības procesa uz parasto uzraudzības procesu. „Moneyval” savstarpējā novērtējuma ziņojums par Latviju ir publicēts [„Moneyval” tīmekļa vietnē](#).

Latvijas Kontroles dienesta organizēts seminārs par cīņu pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

Latvijas Kontroles dienests (KD) šī gada 20.–23. augustā organizēja četru dienu semināru, kurā notika dažādas diskusijas un darbsemināri saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu.

21. augustā notika darbseminārs par veiksmīgiem pasākumiem pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kurā tika apspriesti vairāki temati:

- KD loma efektīvā cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju;
- izmeklēšanas, tiesībsardzības izpildes un iztiesāšanas efektivitātes pierādīšana;
- sadarbība starp KD un tiesībsardzības iestādēm kā pamats efektīvai cīņai pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju;
- Finanšu darījumu darba grupas (FATF) ziņojums par noziedzīgi iegūtu līdzekļu profesionālu legalizāciju.

22. augustā „Moneyval” priekšsēdētājs Daniels Telesklafs kopā ar KD un ārvalstu ekspertiem apsprieda uzlabojumus, kuri ir vajadzīgi, lai Latvija varētu pierādīt būtisku progresu līdz 2019. gada augustam.

23. augustā Daniels Telesklafs tikās ar Latvijas valdības ministriem un tiesībsardzības iestāžu vadītājiem, lai apspriestu „Moneyval” novērtējuma rezultātus.

Kontrolēta „ABLV Bank” likvidācija

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) uzraudzībā „ABLV Bank” likvidācijas procesu vada apstiprināta likvidatoru komanda. „ABLV Bank” likvidatori ir iecēlušī starptautisku zvērinātu revidentu komandu no uzņēmuma „EY” kā neatkarīgus konsultantus, kuru uzdevums ir izstrādāt, ieviest un uzraudzīt „ABLV Bank” kreditoru līdzekļu atbilstības procesus. Viņi izstrādās metodoloģiju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un sankciju apiešanas novēršanai laikā, kamēr tiek veiktas izmaksas kreditoriem, kā arī palīdzēs ieviest un uzraudzīt šo pieeju.

„EY” komandu vadīs „EY” Polijas birojs.

„ABLV Bank” likvidācijas rādītāji 2018. gada 31. jūlijā:

- likvidatoru atgūtie līdzekļi jūlijā – 21,052 miljoni eiro;
- kopējā atgūtā summa kopš likvidācijas procesa sākuma 2018. gada 13. jūnijā ir sasniegusi 32,995 miljonus eiro;
- likvidācijas izmaksas jūlijā –1,93 miljoni eiro (līdz šim pavisam 6,876 miljoni eiro).

Apturēts PVN izkrāpēju un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizētāju grupējums

Šī gada augustā Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Nodokļu un muitas policijas pārvaldes darbinieki apturēja pievienotās vērtības nodokļa (PVN) izkrāpšanas shēmu, kurā bija iesaistīti septiņi reāli strādājoši un vismaz 50 fiktīvi uzņēmumi. Valsts budžetam nodarītie zaudējumi tiek lēsti aptuveni divu miljonu eiro apmērā. Viena lietas izmeklēšanā iesaistītā persona ir arestēta.

VID informēja, ka noziedzīgā shēma darbojās no 2016. gada janvāra līdz 2018. gada jūnijam. Iesaistītie izvairījās no PVN maksāšanas un arī legalizēja noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus. Izmeklēšanā tika atklāts, ka savstarpēji saistītas personas izveidojušas uzņēmumu darījumu ķēdes un uzrādīja priekšnodokli par elektronikas pārdošanas darījumiem, kuriem nepiemēro apgriezto PVN.

Finanšu sektora attīstība

Latvija pievienojas augstākā līmeņa SVF datu izplatīšanas standartiem

2018. gada 1. augustā Latvija pievienojās Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) speciālajam datu izplatīšanas standartam Plus (SDIS Plus) un kļuva par 17. valsti pasaulē, kas īsteno augstākā līmeņa SVF datu izplatīšanas standarta iniciatīvu.

Visām valstīm, kas pievienojušās SDIS Plus standartam, [valsts datu apkopojuma lapas](#) struktūra ir vienota, un tajā datu lietotājam ērti pieejama informācija par svarīgākajām valsts tautsaimniecības un finanšu statistisko datu kategorijām un atbildīgajām institūcijām. Plašāka informācija pieejama [Latvijas Bankas tīmekļa vietnē](#).

Latvijas Komerčbanku asociācija paplašina darbību un kļūst par Finanšu nozares asociāciju

Līdz ar finanšu pakalpojumu sektora attīstību un pieaugošo sadarbību starp dažādiem sektora dalībniekiem, kā arī mērķtiecīgām inovācijām finanšu tehnoloģiju jomā Latvijas Komerčbanku asociācija ir paplašinājusi savu darbību un kļuvusi par Finanšu nozares asociāciju.

Asociācijas mērķis ir kļūt par plašu finanšu, tehnoloģiju un saistīto nozaru sadarbības platformu un sektora interešu pārstāvētību Latvijā, Baltijā un Eiropā. Finanšu nozares asociācija ir aicinājusi Latvijas finanšu tehnoloģiju jaunuzņēmumus, jau pieredzējušus finanšu uzņēmumus un saistīto nozaru uzņēmumus pievienoties organizācijai asociētā biedra vai biedra statusā. Plašāka informācija pieejama [Finanšu nozares asociācijas tīmekļa vietnē](#).

„Swedbank” ekonomists kļūst par Latvijas Bankas padomes locekli

Šī gada vasaras sākumā Latvijas Saeima apstiprināja Mārtiņu Kazāku Latvijas Bankas padomes locekļa amatā. Kazāks tika iecelts Edvarda Kušnera vietā pēc tam, kad Saeima ar balsu vairākumu noraidīja priekšlikumu par Edvarda Kušnera apstiprināšanu uz vēl vienu pilnvaru termiņu. Kazāks sāka pildīt savus amata pienākumus 1. augustā. Viņš ir bijis „Swedbank” galvenais ekonomists un Fiskālās disciplīnas padomes loceklis. Plašāka informācija par Kazāku ir pieejama [Latvijas Bankas tīmekļa vietnē](#).

Finanšu ministrija ziņo par virtuālo valūtu attīstību

Finanšu ministrija sagatavoja informatīvu ziņojumu par virtuālo valūtu izmantošanas ieguvumiem un riskiem un turpmāko rīcību jomas attīstības veicināšanai un identificēto risku mazināšanai. Saskaņā ar ziņojumu, pamatojoties uz pašlaik pieejamo informāciju, virtuālās valūtas pašlaik nerada sistēmiskus riskus Latvijas maksājumu sistēmai vai vispārējai finanšu stabilitātei.

Ministru kabinets izskatīja šo ziņojumu 14. augustā un vienojās par turpmāko:

- FKTK būtu jāizstrādā vadlīnijas par esošo finanšu tirgus jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanu sākotnējam virtuālo valūtu piedāvājumam;
- Valsts ieņēmumu dienestam jāizstrādā vadlīnijas par nodokļu un grāmatvedības normatīvā regulējuma piemērošanu virtuālās valūtas pakalpojumu sniedzējiem un sākotnējam virtuālo valūtu piedāvājumam;
- būs jāveic grozījumi likumā par iedzīvotāju ienākuma nodokli, lai precizētu no darījumiem ar virtuālajām valūtām gūto ienākumu statusu nodokļu vajadzībām;
- Ekonomikas ministrijai ir jāizveido darba grupa, kas izstrādās priekšlikumus nolūkā atbalstīt efektīvu un drošu tehnoloģijas izmantošanu publiskajā un privātajā sektorā.

Eiropas Parlamenta TAX3 komitejas misija Latvijā

Šī gada 30. un 31. augustā Eiropas Parlamenta Īpašās komitejas finanšu noziegumu, izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanas jautājumos (TAX3) delegācija atradīsies misijā Latvijā. Vizītes mērķis: apspriest Latvijas finanšu un muitas politiku, kā arī jaunākās izmaiņas finanšu sektorā ar politiskajiem partneriem un sektora ekspertiem.

Delegācija tiksies ar atbildīgajām Latvijas Saeimas komisijām, finanšu ministri, Valsts ieņēmumu dienestu, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestu, FKTK un Finanšu nozares asociāciju.

Informācijas sniedzēji

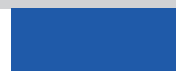
Ministru kabinets

Valsts kanceleja

Finanšu ministrija

Ārlietu ministrija

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu
legalizācijas novēršanas dienests